28ՆԱԽԻ ԱԷՆԷ Ն. 4898 1911 ՅՈՒԼԻՍ 27/9 ՕԳՍ. ՊԱՐԱՍԷՆՊԻՔ 27 ԹԷՄՈՒԶ 1326) 14 ՇԱՊԱՆ 1329

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽԲԱՐ

30 ԲԱՐԱ

30 ԲԱՐԱ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱՊՕՆԵՐ ԵՒ ԳԻՆԵՐ՝ Ամբողջի 6 ամիս.
Իսթանպոլ իշին Դրուշ 60 35
Թաշրա իշին » 85 45
Մէմալիքի էճնէպիէ իշին Ֆրանկ 20 10

ՊԱՐԱՍԷՆՊԻՔԻ ՎԷ ՀՈՒՍԱՍ ԻՐԹԷԼՍԻ
ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՆԷՏՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանաթ իշին ալդրանա բազարլըգ :
Թապ իտիլէմէէն մէէթաթիպ իեատէ օլունմազ :

مجموعهٔ اخبار
كاوغلو تقسيم جاده‌سى نومرو ٦٥

ԹԵՐԶԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ
ԻՍԹԻՖԱ ԻԹՄԷՄԻՆ

Կէչէն հաֆթա չարշէնպիհ կիւնքի նիւսխէմիզատ, պիր կիւն էվվէլ, Բօմատան, Յլս. 31 Թարիխիյլէ Աժանս Թէլէկրաֆիք Իթալիէն վասրթասըյլա զաղէթալարա թէպլիղ օլընան վէ Թէրզեանէֆ-ենին պազը թէքլիֆլէրի, միւսթէհթեաթը Բօմա Քիւրսիի չէրիֆի Թարաֆընտան բէտտ օլընտըղընտան, Կ-Բաթրիգլիգտէն իսթիֆասընը վէրմիշ օլարզընը միւպէյեին պուլընան պիր թէլէկրաֆնամէյի տէրճ իթմիշ, վէ պու խուսուստա իճապը մասլահաթա կէօրէ, պազը միւթալէաթ տէրմիեան իյլէմիշ իտիք։

Մէզքիւր Աժանսըն միւթէպէր օլտըղը վէ վէրտիկի հավատիս իսէ, եալընըզ Էրմէնի-գաթօլիք ճէմաաթընը ալէագատար իթտիկինտէն, պու պապտէ եալան եանլըշ հավատիս նէշրինտէ հիչ պիր մէնֆաաթը օլամաեաճաղը, վէ պիզտէն պաշգա քիմսէնին պունա էհէմմիյէթ վէրմէկէճէկի հատէպիյէ, մէզքիւր հավատիս հագգընտա շիւսկէ կէթիրմէմէքլիկիմիզ պունան նուշի իտի։ Տիկէր Թարաֆտան, մէզքիւր խապէրի՝ կէրէք Քիլիսէ, կէրէք Միլլէթ վէ կէրէք պիղզաթ Թերզեան Կ-Բաթրիգ Էֆ. Իշին հէր սուրէթլէ խայբրը ատտ իթմէքլիկիմիզ՝ պէհան վէ Թաֆսիլինէ իհթիեաճ պուլընմաեան սէպէպլէրէ մէպնի իտի։

Էֆրէնտի Յուլիս 31տէն պէրու Բօմատա ճէրէեան իտէն ահվալի վէ վուգուաթը պիլէմէյիզ։ Պու խուսուստա նէ՝ կիպի թէշէպպիւսաթ վագը օլուպ օլմատըղընը տա թէէմին իտէմէյիզ. լաքին Յուլիս 31 Թարիխինտէն ալաֆ. Օգոստոս 6եա գատար 6-7 կիւն կէչտիկի վէ իլք չէքիլէն թէլէկրաֆ՝ պիէսատ իտի իսէ, անինտէ թէքզիպ իտիլմէսի լազըմ կէլիրքէն, Օգոստոս 6եա գատար հիչ պիր սէս չըգմատըղը հալտէ, օ Թարիխտէ, եանի բազար իրթէսի Թարիխիյլէ, Բօմատան, եինէ Աժանս Իթալիէն վասրթասըյլա աթիտէքի թէլէկրաֆքն ալընմասը՝ էբէյիճէ զարիպ տիր, վէ տօղրուսընէն հանկըսը օլտըղընը Թայինտէ՝ օգուեանլարըն թէրէտտիւտտէ գալմասը Թապիի տիր։

Բազար իրթէսի Թարիխիյլէ ալընան թէլէկրաֆքն թէրճէմէսի տիր.

Բօմա, 6 Օգոստոս.— Գօրիէրէ տ'Իթալիա զաղէթասը, շու էտնատէ Բօմատա պուլընմագտա օլան Էրմէնի-գաթօլիք բաթրիկի Թերզեան Էֆենին իսթիֆասը խապէրինի պու կիւն սուրէթը գաթիէտտէ թէքզիպ իթմէքտէ տիր։

Շիմտի, պու թէլէկրաֆքն բէսմէն թաստիղինտէն սօնրա, Թերզեան Էֆենին, Կ-Բաթրիգ սրֆաթ վէ հագգըյլա Իսթանպոլա ավտէթի գալբեօր։ Իշթէ պիր մէսէլէ քի, պիւթիւն ալէագատարանը ազ չօգ միւշիւնտիւրմէլի տիր։ Պունդան օն տէօրթ այ գատար էվվէլ, Պոլոս Էֆ. Թերզեան՝ Ատանա Եպիսկոպոսըղ նատ Էրմէնի-գաթօլիք Կ-Բաթրիգլիկինէ, պիր ուժում ճէմաաթըն արզուի սամիմիսի իլէ ինթիխապ օլընմասըյլա Իսթանպոլա կէլճէկի սըրատա, նէ՝ պէօյիւք խահիշ վէ հէյէճան կէօսթէրիլտիկի, խսթիգպալի իշին նէ՝ տէրէճէ ազիմ թէտարիքեաթ իճրա օլընտըղը վէ Ատանատա, Իզմիրէ, Զանագգալէյէ իսթիգպալճըլար կէօնտէրիլտիկի՝ հէնուզ խաթըրլարտան չըգմամըշ տըր, վէ միւշարիլէյհ, չէհրիմիզ պասթը զատէմ իյլէտիկինտէ, եալընըզ Էրմէնի-գաթօլիք-լերիմիզ թարաֆընտան տէյիլ, իլա ումում Էրմէնի միլլէթտաշլարըմըզ վէ սաիր էր թարաֆընտան տախի ֆէվգէլատէ իհթիրամաթ իպրազ իտիլտիկի՝ թարիխատ զայտ վէ իշարա լաեըդ պիր վագբայը մուհիմմէ ատտ օլընմասա սէզա պուլընմըշ տըր։

Լաքին պու կիւն, միւշարիլէյհին էվրօբատան չէհրիմիզ ավտէթի խապէրի վէ իհթիմալի, պէլքի պիր գաչ միւսթէսնալարտան մաատտ, ուժում Էրմէնի-գաթօլիք ճէմաաթը թարաֆընտան՝ զաեէթ պարիտատէ, միւքէտտէրանէ պիր հիսս իլէ թէլազգը օլունմադտա տըր, վէ պու հիսսին աճը թէլէսիրաթը նէ՝ բէլիրլի գատար կիտէճէկի տէ քէչֆ իտիլէմէմէքտէ տիր։ Լաքին հէր հալտէ, հէնուզ արատան պիր պուչուգ սէնէ կէչմէքտիրին, այնի ճէմաաթ էֆրատընընը հիսսեաթլէնտա պու զատար պէօյիւք պիր թէպէտտիւլ վէ թէզայեիւր տէ, աղ չայեանը թէաճճիւպ տէյիլ տիր. չու գատար քի, պունուն մալիւմ օլան սէպէպլէրինի պիր քէրրէ տահա արաշթըրտըգտա, Թերզեան էֆ.ենին Կ-Բաթրիգլիկէ ինթիխապը իչին ճանընը վէրէն պիր ճէմաաթըն, քէնտիսինէ սօնունա գատար գուլ գուրպան օլաճագ իքէն, պուրաճրգտա թաֆսիլէն թէքրար իմմէկէ լիզում կէօրմէյիկիմիզ, ֆագաթ ճէմաաթըն հաեաթը միլլիյէսի տէմէք օլան հուգուգ վէ իմթիեազաթը ալէյհինտէ թուրթուղը բօլէթիգատան վէ պաղը թարիրաթլարտա գուլլանընըղը թաղիրամիզ էլգապ վէ սըֆաթլարտան տօլայը միշարիլէյհ հագգընտա իլք մուհապպէթ վէ թէվէճճիհիւ գալամաեաճաղը, վէ Ատանատան կէլտիկի զէման քէնտիսինէ նէ եօլտա գապուլիյէթ կէօսթէրտի իսէ, Էվրօբատան ավտէթ վէ մուվասըլէթինտէ այնի գապուլիյէթի կէօսթէրմէեէճէկի թապի անլաշըլըբ, վէ պու թէպէտտիւլ ու թէզայեիւրիւ հիսսին, վէ վուգուի միւհթէմիլ օլան սուի նէթիճէլէրին մէսուլիյէթի՝ տօղրուտան տօղրուեա միշարիլէյհէ այիտ օլաճաղընա չիւպհէ իտիլմէզ. զիրա չուրասը բէք աշիքեար սըր քի, ճէմաաթ, միշարիլէյհին Կ-Բաթրիգլիկէ ինթիխապընտան սօնրա, օ կիւնէ գատար թուրմուշ օլտուղը խաթիր հարէքէթինին խարիճինտէ հիչ պիր չէյ եարմամըշ տըր քի, Կ-Բաթրիկլիկինին չիքեայէթլէրի, վէ ճէմաաթ ալէյհինտէքի մուամէլաթը հագգը օլապիլսին։ Ճէմաաթ, Թերզեան Կ-Բաթրիկլին ինթիխապընտան էվվէլ նէ եօլտան կիտիեօրտու իսէ, անընը ինթիխապընտան սօնրա տա եինէ օ եոլտան կիթմիշ տիր, կիթմէքտէ տիր վէ կիտէճէք տիր։ Թերզեան Կ-Բաթրիգ տիր քի, ճէմաաթճա պունճա սէնէլէրտէն պէրի թուրթուլմուշ օլան խաթիր հարէքէթին խարիճինէ չըգմագ իսթէմիշ, միլլէտտէ նէվիճատ ուսուլլէր գօյմաեա թէչէպպիւս իթմիշ վէ պու խուսուստա ճէմաաթտան թապիի մուխալիֆէթ կէօրտիւկիւնտէ, մէքթուպարա, Հովուականլարա, Կաթողիկէ Արճագանգլարա թահդիրաթա, հուգուգ վէ իմթիեազաթը իիլալէ գալգըշըլմըշ տըր։

Իշթէ, խուսուսիյլէ միւշարիլէյհին էվրօբաեա ազիմէթինտէն պէրի, քէնտիսիյլէ ճէմաաթ արասընտա հուսուլէ կէլէն պու էխթիլաֆ, կիթտիքճէ գըզըշմըշ, եանի վէրիլէն սէպպէրլէրէ գըզըշտըրըլմըշ, թարաֆէյն արասընտա գաբանմազ պիր կիրտապ աշըլմըշ. Իսթանպոլ վէ թաշրալար էհալիսի՝ միշարիլէյհին բօլիթիգասը ալէյհինտէ սէսինի եիւքսէլթմիշ, հէր թարաֆտան բրօթէսթօլար կէլմիշ, պունլար՝ Երեսի. ժողովտա օգունմըշ, զաղէթալարտա իլան իտիլմիշ, վէ հէր թարաֆը սէտասը պիրլէշտիրիլտիկինտէ, խիւլասաթէն չու ֆիքր չըգմըշ տըր. «Պիղ, Թերզեան Եպիսկոպոսըն Կ-Բաթրիգլիկէ ինթիխապընա չալըշտըգ վէ մուվաֆֆագ օլտուգ իսէ, հուգուգ վէ հայսիյէթի միլլիյէմիզին պանիսի, համիսի, միւտաֆիի օլաճաղընա վէ անլէրի տահա զիեատէ թահթը թէէմինէ ալտրրաճաղընա գանի իտիք. ֆագաթ մատամ քի միշարէլէյհ՝ պունընը պիւսպիւթիւն մուղայիրինտէ հարէքէթ իտիեօր. եանի հէր հագգը իտարէյի միւսթէպիտանէ էօհտէսինէ ալմագ իսթէեօր, պու հալ վէ իտտատա՝ նէ՝ մէմլէքէթիմիզին իտարէի մէշրուութասընճա, նէ՝ տէ հայսիյէթը միլլիյէմիզէ ասլա չայեանը գապուլ օլմազ։ Պինաէն ալէյհ նէ գատար խալիս Գաթօլիք իսէք, օ գատար տա մէմլէքէթիմիզին իտարէ վէ ուսուլը մէշրուութասընա վէ հայսիյէթը միլլիյէմիզին մուհաֆազասընա բիայէթ իթմէք իսթէրիզ. վէ էկէրչի Թերզեան էֆ., Կ-Բաթրիգլիք մէմուրիյէթինի գապուլ իթտիկի զէման, պիլտիկի վէ պիթթապի գապուլ իթմիշ օլմասը լազըմ կէլէն պու չէրայիթ ալէյհինէ չըգմազ իսթէեօր իսէ, թապիի տիր քի, քէնտիսինէ իթիմատըմըզ գալմաեաճաղընտան, իսթիֆասընը վէրիպ չէքիլմէսի՝ էն էհվէն թարիգ տիր»։

Իշթէ, էսասը մատտէ պունտա տըր, վէ մէվճուտ իխթիլաֆընն հալէթը բուհիյէսի պունտան իպարէթ տիր։ Շու հալտէ էկէր Թերզեան էֆ. սէպէպ օլտուղը իխթիլաֆընն թէֆէրրուութընը հայէա անլաեամամըշ իսէ, պիր տէֆա տահա մուխթասարէն եազըեօրուզ։ Էկէր պունլարը պիւէրէք, իխթիլաֆը մալիւմուն տէֆինէ չարկէր թէտարիք իթմէքտիզին, եանի քէնտիսինին ինթիխապընտան էվվէլքի միլլէթճէ, սթաթօ գուէօյը հէր հալտէ պօղմագ ֆիքրիյլէ իսթանպօլա ավտէթ իթմէք իսթէեօր իսէ, —չիւնքի խսթիֆասընը վէրմէտիքճէ, պիվիմ իչին իսթանպօլա կէլմէսի միւգթէզիեաթտան տըր, — աճիզանէ վէ խալիսանէ պէեան իտէրիզ քի. պու նօգթա բէք մուհիմմ, բէք նազիք պիր նօգթա տըր, արիզ ու ամիդ տիւշիւնիլճէք պիր մատտէ տիր։ Իշթէ պունուն իչին իտի քի, խսթիֆասը թէլէկրաֆընը պունտան ագտէմ եազարքէն, պաղը միթալէաթտա պուլունտըգ. պու կիւն տէ օ միւթալէաթը խաթրա պրագըրըզ։

ԻԽԹԱՐ

Ապօնրման միւտտէթլէրի տօղմուշ օլան գարիյնի քիրամին, ապօնէլիք պէտէլլէրինի կէօնտէրմէլէրինի ըճճա իտէրիզ։

ԱԶԳԻ ՄԸ ՅԱՏԿԱՆԻՇԸ

Ամէն ազգ՝ իր ազգայնութիւնը հաստատող յատկանիշ մը ունի, իր տոհմային լեզուն։ Ոչ իր ներքին կանոնագրութիւնը, ոչ ազգային ժողովներն ու խորհուրդները. չեն կրնար յատկանիշ ըլլալ իր տոհմային իսկութիւնը ճանչցնելու, որչափ իր մայրենի, ազգային լեզուն։ Անհատ մը ո՛ր երկրին մէջ ալ ըլլայ, միայն իր լեզուէն կը հասկցուի որ ազգութեան պատկանիլը։ Չկայ ազգ մը, որ իր տոհմային լեզուն չունենայ. կիսավայրենիներն անգամ ցեղային այդ յատկանիշը ունին։ Քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ ապրող ամէն տեսակ գնչուներն անգամ՝ գնչուական լեզու ունին, և չկայ ազգ մը որ, որչափ ալ յետամնաց ըլլայ և քաղաքակրթեալ ազգաց մէջ այնչափ բարձր դիրք չունենայ, իր տոհմային լեզուն չգործածէ և ոչ-մայրենի լեզուներու հետամուտ ըլլայ։

Սակայն, ներում թող իմ՝ ասել՝ թէ կայ բացառութիւն մը ազգաց մէջ. Հայ-կաթողիկէ հասարակութիւնն է այն որ թէպէտ ունի ազգութիւն մը, ազգային և տոհմային լեզու մը, բայց նոյն հասարակութեան բաւական մեծ թուով մէկ մասը իր տոհմային լեզուն չգիտեր, չկարդար և չհասկընար։

Հայ-կաթողիկէութիւնն թէպէտ կրօնիւ կաթողիկէ է, սակայն ազգութեամբ Հայ է, և տարբեր բան չկրնար ըլլալ երբեք. իրենց քաղաքական, աշխարհագրական, բարոյական և նիւթական տեսակէտներով աշխարհիս մէջ աւելի բարձր մակարդակի վրայ գտնուող ազգաց կարգը չկրնար դասուիլ՝ որչափ ալ կապկական ձեւերով անոնց նմանիլ ջանայ, անոնց լեզուները սորվի, այդ լեզուներով կարենայ խօսիլ, որչափ ալ իր Հայութիւնը զուցէ իր աչքին փոքր և նուաստագոյն երեւնալով անկէ խորշի։ Քանի որ Հայ ծնած է, Հայ է և Հայ պիտի մնայ։ Ասիկա՝ աշխարհիս բնական օրէնքն է։

Ըսինք թէ Հասարակութեանս մէջ կան այնպիսիներ, որոնք չեն գիտեր իրենց լեզուն և բնականաբար չեն կարդար և չեն հասկնար։ Ասի՝ թէպէտ դժբաղդութիւն մ'է, բայց պատճառները շատ իրաւամբ պէտք է փնտռել ամէն տեղ ժողովրդեան առաջնորդ եղող մասմը կղերին անպատշաճ, անտեղի մոլեռանդութեան մէջ, քան այդ խեղճ մարդոց վրայ ծանրանալ իբր իրենց ազգութիւնը չյարգող, իրենց տոհմային լեզուէն խորշող. որովհետեւ շատ հաւանական է որ ատոնց մէջ կան այնպիսիներ, որ այսօր մեծ ցաւ կ'զգան տոհմային այդ յատկանշանէն զուրկ ըլլալնուն համար, և այս կը վերագրեն անոնց՝ որ կրնային իրենց տեղերը վարժարաններ բանալ՝ չեն բացած, կրնային իրենց մայրենի լեզուն և ուրիշ գիտութիւններ և ուսմունք սորվեցնել՝ չեն սորվեցուցած։

Այդ սեղադրելի չեն անոնք, որ հակառակ իրենց փափաքին և իրենց կամքին, չեն գիտեր մայրենի լեզուն, մանաւանդ թէ այս պարագայն նեղելի է իրենց։ Սակայն կրնանք նոյնը ըսել, նոյն դատողութիւնն ընել անոնց մասին՝ որոնք

ժամանակաւ վանքերու աշակերտներ եղած են, Մխիթարեանց աշակերտութեամբ կը պարծին, և ցայսօր, նոյն իսկ իրենց ընտանեկան յարկերու և առուտուրի մէջ, փողոցներու վրայ, զբօսավայրերու մէջ միշտ և միշտ ոչ-մայրենի լեզուներ կը գործածեն։ Քիչ մ'ալ առաջ երթալով պիտի ըսեմ թէ՝ բաց ի Մխիթարեան վարդապետներէն մեր բոլոր միւս վարդապետները,— մի քանի բացառութեամբ,— ամէն տեղ ուր գտնուին, նոյն իսկ եկեղեցիներու, Կաթողիկոսարանի, Պատրիարքարանի սրահներուն մէջ, իրարու հետ մայրենի լեզուով ընաւ չեն խօսիր։ Իսկ Ազգային ժողովներու և Խորհուրդներու անդամներէն մեծամասնութիւնը, գիտցողն ալ, չգիտցողն ալ, իրենց մայրենի լեզուն չեն գործածեր։

Միայն ու միայն թերթ մ'ունինք, իբր թարգման Հասարակութեան, այն ալ ստիպուած է, կէս հայերէն, կէս թրքերէն լեզուաւ հրատարակուիլ, երկու կողման ծառայելու համար. բայց ցաւ է ըսել որ այն ալ և ոչ մէկ կողմին կրնայ ծառայել, ինչ որ կը հաստատէ թերթին Տնօրէնը. որովհետեւ հայերէն յօդուածներէն՝ թրքերէն կարդացողները չեն ախորժիր, իսկ թրքերէն յօդուածներէն՝ հայերէն կարդացողները. որով երբեմն խմբագիրը կ'ստիպուի կարեւոր խմբագրականներն ու յօդուածները երկու լեզուով ալ հրատարակելու։

Ահա Հայ-Կաթողիկէ հասարակութեան իր մայրենի լեզուի մասին բռնած ընթացքը, որուն քիչ շատ ազգային զգացում ունեցողը կը տարակուսի ինչ մեկնութիւն տալ. կը զարմանայ այդ ժողովրդեան իր առմային գոյութիւնը պահելու համար ըրած դատերուն և պահանջումներուն՝ որոնց կը հակասի բոլորովին իր մայրենի լեզուի նկատմամբ ցցուցած անտարբերութիւնը, անհոգութիւնը, և չգիտեր ինչ անուն տալ Մխիթարեանց վարժարաններէն շրջանաւարտ եղած աշակերտներուն և Անարատ Յղութեան Քոյրերու վարժարաններուն մէջ տարիներով դասաւանդող և հոն իրենց մայրենի լեզուն լաւ սորվելէն և խօսելու վարժուելէն ետքը ելլող աշակերտուհիներուն, որոնք իրենց ընտանեկան յարկերուն տակ, կամ այլեւայլ առիթներու մէջ մայրենի լեզուին բոլորովին լքած, ուրիշ լեզուներ գործածելու յոռի ունակութեան կը հետեւին։

Սակայն կայ կէտ մը որ բաւական մը խիթարական է մայրենի լեզուի նախանձախնդիր եղողներուն։ Այդ ալ՝ գաւառներէն մի քանին դուրս հանելով, Տրապիզոն, Սեբաստիա, Կարին, Մալաթիա, Խարբերդ, Մուշ և ուրիշ մի քանի տեղերու Հայ-Կաթողիկէ անհատները, ըլլան իրենց հայրենիքին մէջ, ըլլան մայրաքաղաքիս մէջ, միշտ իրենց մայրենի լեզուով միայն կը խօսին, և այս պատիւ է իրենց ճշմարիտ ազգասիրութեան ու տոհմասիրութեան, որովհետեւ լեզուն է որ ի սրտէ կը խօսի մարդուն, մանաւանդ իր մայրենի լեզուն է որ ճշմարիտ թարգման կը հանդիսանայ իր ազգային զգացումներուն և գաղափարներուն։

Երկրին պաշտօնական լեզուն լաւ սորվելու և գիտնալու, ու կենաց պայքարին մէջ մղուելու համար օտար լեզուներու տեղեակ ըլլալու և ըստ տեղւոյն գործածելու հարկն ընդունելի է, սակայն իւրաքանչիւր անհատին համար, իր պատկանած ազգութեան յատկանիշն եղող մայրենի լեզուն գիտնալն ու իրենցներու հետ այդ լեզուն միայն գործածելն ալ իբր նուիրական և ազգային պարտականութիւն անհրաժեշտ է. իսկ ասոր հակառակ եղողներուն մասին իրենց իսկութիւնը հաստատող յարմար յատկանշական անուն մը տալը՝ ազգային զգացումի և գաղափարի տէր եղողներուն կը թողում։

ԴԻՏՈՂ.

ՊԱԼԳԱՆԼԱՐՏԱ ԳԱՐԸՇԸԳԼԸԳ

Ըէչ նամ զազէթա, պու սէրնամէ իլէ եազտըզը պիր մէգալէտէ, սուլհ ու սալանը ումումինին, պիրի Ղարպտա վէ տիկէրի Շարգտա օլմագ իւզրէ իքի մէսէլէտէն տօլայը իխլալ իտիլմէք թէհլիքէսինտէ օլտուղընը եազըեօր, վէ Ֆաս մէսէլէսի միւնասիպէթիյլէ Ալմանիա. Ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսա արասընտա իխթիլաֆ զուհուրինտէն պահս իթտիքտէն սոնրա, չէօյլէ պէեան իտիեօր. «Ղարպի Էվրօբատա իյլէր պու հալտէ օլտուղը սըրատա, Շարգի Էվրօբա ահվալի, սուլհ ու միւսալէմէթի տահա զիեատէ թէհտիտ ալթընտա պուլունըրմագտա տըր։ Մալիսօրլարըն իսեանը իլէ Դարատաղըն իչէ գարըշմասը. հէեէճանը էֆքեարա սէպէպ օլմուշ տըր. զիրա հէր քէս պիլիրտի քի, Մալիսօրլար իսեանը Պալգանլարա սիրաեէթ իտէճէք, վէ մուհարէպէյի ինթաճ իյլէեէճէք տիր։ Հէր քէս զանն իտիեօրտու քի, Դարատաղ իլք իշարէթի վէրմէյէ մէմուր իտի, վէ արգասընտա Պալգան իշլէրինտէ աւէլագատար տէվլէթլէր պուլունմագտա իտի։ Բումանիանըն հարէքէթի տէ պու ֆիքրի թաստիգ իթտի. զիրա Բումանիանըն Օսմանլը մէմալիքինտէ մէնֆաաթլարը էհէմմիյէթսիզ օլմազլէ պէրապէր, Պուլկարիսթան՝ Մաքէտօնիալլար լէհինտէ միւտախէլէ իտէրսէ, քէնտիսի տէ Պուլկարիսթանա հիւճում իտէճէք իտի։ Թապիի տիր քի, պու հալ՝ Պուլկարիսթան էֆքեարը ումումիյէսինի միւթէէսիր իթմէմքտէն կէրի գալմահահաճագ իտի։ Իմտի Պուլկարիսթան՝ Պալգանլարտա պիր մուհարէպէ զուհուրինտէ, նէ՞ կիպի խաթթը հարէքէթ թուրահաճագ տըր։ Պու սիւալէ ճէվապ վէրմէզտէն էվվէլ շունու նազարը տիգգաթա ալմալըեզ քի, Պուլկարիսթան, հէր վագթ սամիմի, սուլհէրէվրանէ պիր բոլիթիգա թուրմէզ տըր։ Պուլկարիսթան, պիր չոգ տէֆա սուլհը իխլալ իթմէք վէսիլէսինի ըլտա իյէտիկի կիպի, պու սուրէթլէ սուլհէրէվրէրանէ արզուլարընա տա բարլագ իսպաթլար կէօսթէրմիշ տիր։ Լաքին Պուլկարիսթան թարաֆընտան թուրթուլմըշ օլան պու բոլիթիգանըն մուազզամ տէվլէթլէր վէ գօմշու իմբէրաթօրլըգ թարաֆընտան նէ սուրէթլէ թէլագգը իտիլմիշ օլտուղը պիւսպիթիւն պայգա պիր մէսէլէ տիր։

«Անճագ իւմիա իտէրիզ քի, Շարգ մէսէլէսինին եէնի վէ ճիտտի պիր շէքլէ կիրտիկի շու սըրատա, արզուսը խիլաֆընտա օլարագ Պուլկարիսթան թարաֆընտան չիմտիյէ գատար թուրթուլան միւսալէմէթքեարանէ բոլիթիգա թէրք իտիլիրսէ, Պալգան իշլէրինտէ ալէագատար օլան տէվլէթլէր քէնտիսինտէն մուավէնէթի էսիրկէմէզլէր. զիրա Պուլկարիսթանըն, Մաքէտօնիա մէսէլէսինէ նիսպէթէն, տահա տիւնքի պիր մէսէլէ ատտ իտիլմէք իճապ իտէն Արնավուտլըգ մէսէլէսինին հալլինատէ սէյիրճի գալմասը տօղրու օլամազ՝ Մատամ քի Մաքէտօնիա՝ չիմտիյէ գատար պունճա ֆէտաքեարլըզլարտա պուլունտըղը հալտէ, Թիւրքիայը, Մալիսօրլար կիպի միւշքիլ պիր մէվգիյէ գօյմամըշ տըր, պինէէն ալէյհ Մաքէտօնիա, քէնտի հալինին իսլահը թալէպ իյլէմէք հազգընամայիք տիր։ Պուլկարիսթանըն, Մաքէտօնիա իշլէրինտէ էն ալէագատար պիր տէվլէթ օլտուղը նազարը տիգգաթա ալընճագ օլուրսա, Շըմալտան կէլէճէք պիր թէհտիտէ բաղմէն, պիւա հարէքէթ տուրամահահաճաղը անլայըլը։ Դարթի զէմանլարտա Բումանիա՝ Պուլկարիսթանը թէհտիտէ մէմուր իտիլմիշ իսէ, էլպէթթէ օնու տա թէհտիտ իտէճէք պիրի պուլունուր։ Անճագ մատամ քի մէնաֆիյէ թէարրուզ իտիլիեօր, վէ պու թէարրուզ տէհշէթլի պիր միւսատէմէյէ միւնճիրը օլմագ մահիյէթինի կէօսթէրիեօր, պիզզանն իտէրիզ քի, հարպլէն էօնիւ ալընապիլէճէք տիր։ Լաքին էկէր հարպլէն էօնիւ ալընմասը գապիլ օլամազսա, Պուլկարիսթանըն, Պուլկար միլլէթի մէնաֆիինէ մուվաֆիգ պիր սուրէթտէ հարէքէթ իտէճէկինտէն էմին օլապիլիրիզ։»

ՈՒՐՄԻԷ ՃԻՎԱՐԸՆՏԱ ԹԻՒՐՔ ԱՍՔԷՐԻ

Նովօիյէ Վրէմիա զազէթասը, Իրան հուտուտընտա ասաքիրի Օսմանիէնին մէվճուտիյէթինտէն պահս պիր մէգալէ նէյր իթմիշ տիր։ Պու մէգալէյէ տէնիլիեօր քի, «Թիւրք ասքէրին Ուրմիէտէ թօպլանմասը խուսուսընտա գուլլանըլան ուսուլ պիր Թիւրք իշի օլմաերպ, Օսմանլը օրտուսընտա պուլունան Ալման մուալիմլէրինին մահսուլը ֆիքրի օլտուղը անլայըլըեօր։ Պու Ալման մուալիմլէր՝ Թիւրքիա իլէ Ռուսիա պէյնինտէ մուհարէպէ զուհուր իթտիկի թագտիրտէ, Ուրմիէ գըթասընէն նէ գատար չայեանը էհէմմիյէթ օլաճաղընը թագտիր իթմիյլէր տիր։ Օսմանլը օրտուսը, հինի հաճէթտէ ասքէրի Ռուսիա հուտուտընա սիւրաթլէ կէօնտէրէպիմէք իչին, ասքէրլիք նօգթաի նազարընտան մուհիմ եօլլարը էլէ կէչիրմէկէ չալըշըեօր։ Պէտէվիլէր՝ Թիւրք ասքէրինի խըրբալամագտա իքէն, Թիւրքիա աէրին պիր սիւքիւթ իչինտէ Ռուսիա աչէյհինէ պիր էս իւլ հարաքեաթ հազըրլամաեա չալըշըեօր։

«Հիւքիւմէթը Օսմանիէ՝ Բէթրէսպուրկտաքի սէֆիրի վասրթասըյա, Ուրմիէյի իշղալը ասքէրի ալթընա ալմագ արզուսինտէ պուլունտըղընը Ռուսիաեա թէպլիղ իթմիշ տիր։ Պունուն իւզէրինէ Իսթանպօլտա պէնի խային մագամընտա իթհամ իթտիքէրինի պիլիեօրում։ Պու կիպի ազվիեաթը թահգիր վէ բէտտ իտէրիմ։ Պէն, Դանունը Էսասիյէ սատըզ գալմագ իւզրէ իթմիշ օլտըղըմ եէմին մուճիպինճէ, վազիֆէմի իճրայէ ալվամ իտէճէյիմ։

«Օլտուգճա թէհրիպէմ վար տըր։ Ապտիւլ Համիտին զէմանընտա տախլ ճինայէթլէ իթհամ իտիլէրէք, իտտամ մահքիւմ օլմուշ իտիմ։ Այնի հալ՝ եէնի բէմիմալ տէ թէքրար իտիեօր։ Միլլէթին հուգուգընը միւտաֆաաեա տէվամ իտէճէյիմ, վէ հազգզէթէն սէրպէսթի վէ մէշրութ պիր հիւքիւմէթ թէէսսիս իթմէսինի։ Հիւքիւմէթ խըտմէթ իթմէք իւզրէ Իսթանպօլա ավալէթ իթմէեէճէյիմ։»

ԱՐՆԱՎՈՒՏԼՈՒՔ ՎԷ ԳԱՐԱՏԱՂ ՀՈՒՏՈՒՏԸ

Մալիսօրլարըն Դարատաղտան թագըմ թագըմ մէմլէքէթլէրինէ ավալէթի տէվամ իտիեօր։ Շիմտիյէ գատար բէք չոգ ֆամիլեալար եէրլէրինէ եէրլէշմիշ տիր, վէ հիւքիւմէթը մահէլլիյէ թարաֆընտան պունլարա հէր տուրլու գօլայըգ վէ մուավէնէթ կէօսթէրիլմէքտէ տիր։ — Ֆագաթ պիր թարաֆտան, Մալիսօրլար մէսէլէսի հալլ օլունտըղը հալտէ, տիկէր թարաֆտան Դարատաղ հուտուտընտա ասայիշ թէմամիյլէ իպգա օլունմամըշ տըր։ Իբէքօն օգս. 7 թարիխիյէ ալընան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Թէրիշ գալէսինին սօլունտան Պան-թէրէ իսմիյլէ մասրուֆ մէվգիյի իշղալ իտէն Դարատաղլըլար՝ Օսմանլը մէվգիյի իւզրէինէ սթէշ իթմիշ, վէ մէվգըի մէղքիւր միւֆրիզէսի թարաֆընտան օլտուգճա տէվամը պիր թիւֆէնք սթէշինտէն սոնրա էշգընա տաղըլմըշ տըր։

*** Շգօտրա, 23 յլս.— Պաշ գոման. տան Ապտիւլահ բաշա՝ պու կիւն Շգօտրաեա վասրլ օլմուշ տըր։

Իւսկիւպ, 22 յլս.— Կէչէն կէճէ Դարատաղլըլար թարաֆընտան Լօգչիպ դարաղլը իւզրէինէ սթէշ իտիլմիշ իսէ տէ, պիր կէօնա զարար վէրմէմիշ տիր։ Ասամիզ վէրկիլէրին՝ մէմլէքէթիմիզին թէբագգըսընա հասր օլընմասընը թալէպ իտիեօրըզ։ Հէր սէնէ եօլլար իչին ատամ պաչընա 4 ֆր. ալընրեօր։ Շիմտիյէ գատար իսէ, պիր մէթրօ պիլէ եօլ եաբըլմամըշ տըր։ Բաբամըզ նէ՞ օլուեօր։ Սուլթիմալտա գարշը բրօթէսթօ իթմէքլէ իխթիլալճը՝ մը օլունուր։

«Գապահաթ, հիւքիւմէթին տիր քի, հարէքէթի, Դանունը Էսասիյէն բուհրնա մուվաֆիգ պուլընմաեօր։ Շէվքէթ Թորղուտ բաշանըն կէրի չաղրըլմասընըն էհէմմիյէթի եօգ տըր։ Շէվքէթ Թորղուտ բաշա, Ապտուլլահ բաշա, եախոտ պիր տիկէրի օլմըշ, պիզիմ իչին էհէմմիյէթի այնի տըր։ Մալիսօրլար, Դարատաղա, քէնտիլէրինէ իթտիկի խըզմէթլէրէն տօլայը մինէթտար տըրլար։

«Իխթիլալըն տէվամը՝ հիւքիւմէթը Օսմանիէնին թուրթաճաղը խաթթը հարէքէթ պաղլը տըր։ Մալիսօրլարըն հագգը մէթալիսպինի հիւքիւմէթին գապուլ թէրէտտիւտ իթտիկինէ թէճաճիւպ իտիեօրում։ Պէն, միլլէթիմին ահվալի իւզրէինէ էֆքեարը ումումիյէի թէնվիր իթմէյի, վէ պու ահվալին սէպէպ օլապիլէճէկի եանըզ ֆիքրլէրի թասին իյլէմէյի քէնտիմէ վազիֆէ ատտ իթմիշիմ տիր։

«Իսթանպօլտա պէնի խային մագամընտա իթհամ իթտիքէրինի պիլիեօրում։ Պու կիպի ազվիեաթը թահգիր վէ բէտտ իտէրիմ։ Պէն, Դանունը Էսասիյէ սատըզ գալմագ իւզրէ իթմիշ օլտըղըմ եէմին մուճիպինճէ, վազիֆէմի իճրայէ ալվամ իտէճէյիմ։

«Օլտուգճա թէհրիպէմ վար տըր։ Ապտիւլ Համիտին զէմանընտա տախլ ճինայէթլէ իթհամ իտիլէրէք, իտտամ մահքիւմ օլմուշ իտիմ։ Այնի հալ՝ եէնի բէմիմալ տէ թէքրար իտիեօր։ Միլլէթին հուգուգընը միւտաֆաաեա տէվամ իտէճէյիմ, վէ հազգզէթէն սէրպէսթի վէ մէշրութ պիր հիւքիւմէթ թէէսսիս իթմէսինի։ Հիւքիւմէթ խըտմէթ իթմէք իւզրէ Իսթանպօլա ավալէթ իթմէեէճէյիմ։»

ԻՍՄԱՅԻԼ ՔԷՄԱԼ ՊԷՅԻՆ ՊԷԵԱՆԱԹԸ

Իսմայիլ Քէմալ պէյ, Վիէննատան Լօնտրաեա կէթմէկտէն էվվէլ, «Նոյէ Ֆըբայէ Բրէսէ»նին պիր մուհարրինէ պազը պէեանաթտա պուլընմըշ տըր։ Վագտա Մալիսօրլար մէսէլէսինին թէսվիյէսի իւզրէինէ պու պէեանաթ կէհիքմիշ ատտ օլունապիլիր իսէ տէ, ինէ էհէմմիյէթտէն արի օլմատըղընտան, պէեանաթը վագբայը պիլտիրիրիզ։

«Տօղրուտան տօղրու մէվճուտիյէթը միլլիյէմիզէ թէալիւզիւ օլան մէսէլէլէր չիմտիյէ գարար նազարը տիգգաթա ալընմամըշ տըր։ Արնավուտլար, ասը տէյիլ տիրլէր, անճագ Դանունը Էսասինին հիւքմիւզ գալմաեըպ, իճրա օլընմասընա չալըշըեօրլար։ Դանունը Էսասինին բուհրնա մուխալիֆ հիչ պիր շէյ թալէպ իթմէտիք։ Ֆիլվագը քէնտի լիսանըմըզը էօյրէնմէք իչին մէքթէպլէր թէէսսիսինի, իտարէճէ իսլահաթ իճրասընը վէ վէրտիկիմիզ վէրկիլէրին՝ մէմլէքէթիմիզին թէբագգըսընա հասր օլընմասընը թալէպ իտիեօրըզ։ Հէր սէնէ եօլլար իչին ատամ պաչընա 4 ֆր. ալընրեօր։ Շիմտիյէ գատար իսէ, պիր մէթրօ պիլէ եօլ եաբըլմամըշ տըր։ Բաբամըզ նէ՞ օլուեօր։ Սուլթիմալտա գարշը բրօթէսթօ իթմէքլէ իխթիլալճը՝ մը օլունուր։

«Գապահաթ, հիւքիւմէթին տիր քի, հարէքէթի, Դանունը Էսասինին բուհրնա մուվաֆիգ պուլընմաեօր։ Շէվքէթ Թորղուտ բաշանըն կէրի չաղրըլմասընըն էհէմմիյէթի եօգ տըր։ Շէվքէթ Թորղուտ բաշա, Ապտուլլահ բաշա, եախոտ պիր տիկէրի օլմըշ, պիզիմ իչին էհէմմիյէթի այնի տըր։ Մալիսօրլար, Դարատաղա, քէնտիլէրինէ իթտիկի խըզմէթլէրէն տօլայը մինէթտար տըրլար։

«Իխթիլալըն տէվամը՝ հիւքիւմէթը Օսմանիէնին թուրթաճաղը խաթթը հարէքէթ պաղլը տըր։ Մալիսօրլարըն հագգը մէթալիսպինի հիւքիւմէթին գապուլ թէրէտտիւտ իթտիկինէ թէճաճիւպ իտիեօրում։ Պէն, միլլէթիմին ահվալի իւզրէինէ էֆքեարը ումումիյէի թէնվիր իթմէյի, վէ պու ահվալին սէպէպ օլապիլէճէկի եանըզ ֆիքրլէրի թասին իյլէմէյի քէնտիմէ վազիֆէ ատտ իթմիշիմ տիր։

«Իսթանպօլտա պէնի խային մագամընտա իթհամ իթտիքէրինի պիլիեօրում։ Պու կիպի ազվիեաթը թահգիր վէ բէտտ իտէրիմ։ Պէն, Դանունը Էսասիյէ սատըզ գալմագ իւզրէ իթմիշ օլտըղըմ եէմին մուճիպինճէ, վազիֆէմի իճրայէ ալվամ իտէճէյիմ։

«Օլտուգճա թէհրիպէմ վար տըր։ Ապտիւլ Համիտին զէմանընտա տախլ ճինայէթլէ իթհամ իտիլէրէք, իտտամ մահքիւմ օլմուշ իտիմ։ Այնի հալ՝ եէնի բէմիմալ տէ թէքրար իտիեօր։ Միլլէթին հուգուգընը միւտաֆաաեա տէվամ իտէճէյիմ, վէ հազգզէթէն սէրպէսթի վէ մէշրութ պիր հիւքիւմէթ թէէսսիս իթմէսինի։ Հիւքիւմէթ խըտմէթ իթմէք իւզրէ Իսթանպօլա ավալէթ իթմէեէճէյիմ։»

քերի Օսմանիէնին՝ ուգասպէէսի իւզէրինէ թիւֆէնք տալէն առաջուշ տրը։

*** «Սապահ»ն բիւտէթինէ նէզարէն, բազար իրթէսի կիւնքի մէճլիսի վիւքէլատա, Շգոտրա վիլայէթի իլէ Արնավուտլարլա մէսքիւն սահիր վիլայէթլէրին ահվալը իգթիսատիէսի նազարը տիգգաթա ալընարագ, ազնամ հագգընտա Մալիսորլարա ճայիզ կէօրիւլէն միւսաատէլէրին նալընրզ օնլարա հար իտիլմէյիր, պիր մատտէի գանունէնէ չէքիլմէք ումում ճիվար էհալի հագգընտա տախի թաթպիգի միւզաքէրէ իտիլմիշ տիր։—Բուսէլի վիլայէթլէրինէն, արասըրա պիր օրմանտա կալիսա պաչգա պիր մանէլլէ իճթիմա վուգու պուլտուղը կիպի իսապէրլէր ալընմագտա վէ զաղէթալարա պու եօլատա մալիւմաթ վէրիլմէքտէ օլտուղընտան, պունտան պէօյլէ մալիւմ օլան չարթլար խարիճինէ իճթիմալար ագտ իսէնլէր օլուրսա, թարաֆը հիւքիւմէթտէն մէմուրը մախսուս կէօնտէրիլէրէք տաղըլմալարը խուսուսընէն թէպլիղի, վէ չաեէտ տաղըլմահաճագ օլուրսա, հագգլարընտա թաագիպաթը գանունէյէ իհրա օլունմագ իւզրէ միւտտաիի ումումիլիկէ թէսլիմ տախի գարարկիր օլմուշ տրը։

*** Գարատաղ գրալը թարաֆընտան Զաթը Շահանէյէ պիր թէլէկրաֆ չէքիլէրէք, Մալիսորլարընն մէմլէքէթլէրինէ ավատէթինտէն սոլայը արզը թէպրիքաթ գըրմըշ տրը։

ԻՍԼԱՄ ԱՐՆԱՎՈՒՏԼԱՐ

Իսլամ Արնավուտլարը, հիւքիւմէթճէ Մալիսորլարա վէրիլէն միւսաատէլէրին քէնտի հագլարընտա տախի իճրասընը թալէպ իթմէքտէ օլուպ, Օսմանիէր Լօյտ զաղէթասը Տէրիսաատէթտէ Արնավուտգիւպիւ ազասընտան իքի զաթըն մագամը Սատարէթէ միւրաճաաթլէ, Մալիսորլարա վէրիլէն միւսաատէլէրտէն պաշլըճա 4 նոգթասընըն ճէնուպի Արնավուտլար հագգընտա տախի թաթպիգ իտիլմէսինի ըլճա իթտիքէրինի եաղընտր։

*** Արնավուտճա Ֆիէլատտայէթ զաղէթասը միւտիրի Արիֆ Հիքմէթ պէյ՝ Լա Պուրս ա'Օրիան զաղէթասը մուհարիրլէրինտէն պիրինէ աթիսէքի պէեանաթտա պուլընմըշ տրը. «Պէն, պիւթիւն Իսլամ Արնավուտլարը վէքիլիյիմ, վէ օ տարէքինին պիլճիվէ գիւպլէրինէն մուրախասըմ։ Պէնիմէք կէօրտիւկիւնիւզ պուպայրագտարլար՝ մէմլէքէթիմիզին էն սահիպի նուֆուզլարը տըրլար, վէ Եագօվա, Իրէք, Շգոտրա, Էլպասան, Բրէզրինտ, Գօսվա, Գալգան-տէրէն, Իսկիւպ, Տէպրէ էհալիսինին վէքիլէրի տիրլէր։ Սատրազամ բաշա իլէ միւլագաթ իճրասընը իսթիտա իթտիմ։ Պէքլէրիմ տէյի ճէվապ վէրտի։ Զաթէն Մալիսորլարընն իսեանը զէմանընտա, Հագգը բաշանա, էկէր Մալիսորլարա քիւչիւք պիր իմթիեազ պիրէ վէրիլսէ պիւթիւն Արնավուտլըղընն այնինի թալէպ իթմէք իւզրէ իսեան իտէճէկինի պիլտիրմիշ իտիմ։ Հագգը բաշա՝ քէնտիսի թէքմիլ Արնավուտլըղը պիր վիճուտատա իթտիկինտէն, Մալիսորլարա այրըճա հիչ պիր իմթիեազ վէրիլմէեճէկինի պանա վատ իթմիշ իտի։ Սոն ատֆա Մալիսորլար մէսէլէսինին հալի պէնի թէճճիւպտէ պրագմատը. զաթէն պունու մէմուլ իտիեորտրգ։ Լաքին պու կիւն պիւթիւն Իսլամ Արնավուտլար՝ այնի իմթիեազաթը թալէպ իտիեորլար։ Իշթէ պուրասընը սատրազամ բաշանա իյզահ իտէճէյիմ։ Պու մէթալիպաթը՝ ըէֆիգլէրիմիզէ պիրլիքտէ Հագգը բաշանա արզ իթմէկէ մէմուրդ։ Ասրլ Արնավուտլըգ մէսէլէսի չիմտի պաշլանեօր։ Իքի միլեոն Արնավուտ, քէնտի թալէպլէրինէ պիր իթիլաֆը թամիլ նէթիճէ վէրիլմէսինէ սապրբսըզլըգլա պէքլէնեօրլար։ Պու պապատ ըէտտ ճէվապը վէրիլմէսի՝ Բումէլիտէ ումումի պիր գարըշըգլըգ հուսուլինէ սէպէպ օլապիլիր։ Այնի մուամէլէյէ հագգը պուլընան պիւթիւն Արնավուտլրգտա նի՞շին իքի էօլչիւ, իքի վէզն օլսուն։»

*** Արիֆ Հիքմէթ պէյ, կէչէն կիւն սատրազամ բաշա թարաֆընտան գապուլ օլընմագ իւզրէ Պապը Ալիյէ կիթմիշ իսէ տէ, Հագգը բաշա օ էնատտէ մէճլիսի վիւքէլատա պուլընտըղընտան, սատրազամ միւսթէշարը Ասիլ պէյ թարաֆընտան գապուլ օլընմըշ, վէ Արնավուտլըգտան ալմըշ օլտըղը պազը թէլէկրաֆլարը կէօսթէրմիշ տիր։ Պունլարտա պազը մէթալիպաթ տէրմիեան իտիլմիշ տիր։ Ասիլ պէյ՝ Իսլամ Արնավուտլարընը վաթանա օլան սատագաթլարընտան շաշմաեաճագլարը իւմիտինի իզհար իթմիշ տիր։ Արիֆ Հիքմէթ պէյ, քէնտիսի, Իսթանպօլա կէօնտէրիլէն թէլէկրաֆլարա ճէվապ վէրմէյէ մէմուր օլտըղընտան, մէթալիպաթը վագըանընը պիր ան էվվէլ իճապը իճրասը խուսուսընտա իսրար իլէմիշ տիր։ Օ կիւնիւ մէճլիսի վիւքէլ՝ Իսլամ Արնավուտլարընը մէթալիպինի թէտգիգ իթմիշ, վէ պու մէթալիպի էսասէն ըէտտ իթմէքլէ պէրապէր, եօլլարընը ինշասը վէ մէարիֆի ումումիյէնին ինթիշարը իշին թէտապիրը լազըմէնին իթթիխազընը, վէ աղնամ ըէսմինին թէնզիլի հագգընտա պիր ան էվվէլ պիր գանուն լաիհասը թանզիմինի գարարլաշտրրմըշ տրը։

ԲԱԹՐԻԳԽԱՆԷԼԷՐԻՆ ԹԱԳՐԻՐԻ

Ասքէրլիք վէ մէքթէպլէր իլէ սահիր մէսէլէլէր հագգընտա Բաթրիգխանէլէր իլէ էկզարգխանէ թարաֆընտան միւշթէրէքլէն հիքմէթէ վէրիլմիշ օլան թագրիրլէր իւզէրինէ, քէյֆիյէթին թէտգիգի՝ մէճլիսի վիւքէլա զարարրյա ատիէ, հարպիէ, մէարիֆ նազրլարընտան միւրէքքէպ պիր գօմիսիօնա հէվալէ օլընմըշ իտի։ Պու գօմիսիօնտա մէզքիւր մատտէլէր էվվէլճէ միթալէա օլընարագ, միւշարիէյհիւմտէն հէր պիրի քէնտի նէզարէթինէ այիտ մատտէլէրի սուրէթը խուսուսիէտէ թէտգիգ իթտիքտէն սոնրա, նէթիճէսինի գօմիսիօնա պիլտիրմիշ, վէ գօմիսիօնըն թէքրար թօպլանարագ, մէզքիւր մատտէլէրին հէյէթը ումումիյէսի պիր գարարա բապթ օլընտրգտան սոնրա, մէճլիսի վիւքէլաեա պիլտիրիլմէսի մուգարրէր իքէն, հարպիէ նազրընընը կէչէնքի հարիգատ ուզրատրը գազա իւզէրինէ գօմիսիօն թօպլանամըշ իտի։ Պու քէրրէ խապէր ալընտըղընա նազարէն, գօմիսիօն, պիր գաչ կիւնէ գատար թօպլանարագ, գարարընը վերէճճէք, վէ պու գարար՝ մէճլիսի վիւքէլանընը իլք ճէթիմանտա միւզաքէրէ օլընաճագ տրը։ Գօմիսիօնըն, մէզքիւր մատտէլէրտէն պիր զըսմընը՝ Բաթրիգխանէլէրճէ իսթիտա օլընտրղը վէճճէլ գապուլի, ֆագաթ տիկէր գըսմը հագգընտա չիմտիյէ գատար տէվամ իտէկէլէն մուամէլէնին թէպտիլինէ իմքեան օլմատըղընտան, հալը սապագընտա գալմասը գարարլաշտրտրղը իշտիրլեեօր։— Բումճա զաղէթալարընն պէեանընա կէօրէ, թագրիրլէրին պազը միւնտէրիճաթը հագգընտա իյզահաթ իսթէմէք իշին, Բաթրիգխանէլէր իլէ էկզարգխանէյէ, վէքիլ սրֆաթլյա պիր գաչ զաթն կէօնտէրիլմէսի թարաֆը հիւքիւմէթտէն պիլտիրիլմիշ տիր։ Բում բագրիգխանէսի պունընն իշին տիւն մէճլիսի միւխթէլիթի ֆէվգէլատէ սուրէթտէ իճթիմայէ տավէթ իթմիշ տիր։ Թաեին օլընաճագ վէքիլլէր՝ պու կիւն գօմիսիօնա-կիտէրէք, իճապ իտէն իյզահաթը վէրէճճէքլէր տիր։— Բրօտոս զաղէթասը՝ Բաթրիգխանէլէրին մէթալիպի պիր ան էվվէլ հալլ իտիլմէք լազըմ կէլիրքէն, իշին պու սուրէթլէ թէէխիւրէ ուզրաթըլմասընտան տոլայը չիքեայէթ իտիեոր։

ՄԻԹՐԷՖԷՐՐԻԳ ՄԱԼԻՄԱԹ

Խարիհիէ նազրրը Ռիֆաթ բաշանըն Բարիզ սէֆարէթինէ թայեին օլընաճաղը խապէրինի «Սապահ» թաստիգ իտիեորանճագ սատրազամ բաշանըն եագընտա Եվրօբաեա վագը օլաճագ սէյեահաթընտան ավատէթինտէն սոնրա, Ռիֆաթ բաշանըն մահէլլի մէմուրիյէթը ճէտիտէսինէ ազիմէթ իտէճէկինի պէեան իլլեեօր։ Պունէն ալէյհ՝ իքի այ գատար Բարիզ սէֆարէթի՝ էլհէմ Ֆասլահաթկիւզարլրգ վազիֆէսինի իյֆա իտէն միւթէշար Ալֆրէտ Ռիսթիմ պէյ թարաֆընտան իճրա օլընաճագ տրը։ Սատրազամ բաշա՝ հինի ավտէթինտէ Խարիճիէ նէզարէթինի պիր միւատէթ վէքեալէթլէ իտարէ իթտիքալէն սոնրա, նէզարէթէ միւնասիպ պիր զաթ ինթիխապ օլընաճագ տրը։— Սատրազամ բաշանընն Եվրոբաեա ազիմէթինտէ, կէչէն սէնէ օլարզը կիպի, ատիէ նազրը՝ Սատարէթ իշլերինի վէքեալէթէն բույէթ իտէճէք, վէ չէյնիլ իսլամ էֆ. տէ՝ մէճլիսի վիւքէլաեա բիեասէթ իշլեճէճէք տիր։

Հալէպ վալիսի Բեազիմ պէյին՝ Շէհիր էմանէթինէ թայեինի գարարլաշտրրըլարագ, քէյֆիյէթ Զաթը Շահանէյէ արզ իտիլմիշ տիր։

Սուպհի պէյին Իսթանպօլ վալիլիկի վազիֆէսինի ասալէթէն իյֆա իտէճէկի իշտիրմիշ տիր։

Էտիրնէ վալիսի Մազհար պէյին Հալէպ վալիլիկինէ թայեինի գարարլաշտրրըլարագ, քէյֆիյէթ՝ արզը աթրպէյի իլեա գըլընմըշ տրը։

Իսթանպօլ բօլիս միւտիրը ումումիսի Մազհար պէյ՝ տիւն տախիլիէ նազրրը իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր։

Պավիէրատա պուլունան Ամանիա սէֆիրինին զէվճէսի մատամ Մարշալ՝ ըէֆագաթընտա տիկէր պիր մատամ օլտուղը հալտէ, օթօմօպիլ իլէ սէյրը սէֆէր իսէրլէրքէն, օթօմօպիլ պիր գազաեա ուզրաեարագ, մատամ Մարշալ սիւմիւ, վէ վիճուտինտէ էբէյիճճէ ազրը եարալար հասրը օլարագ, խասթախանէյէ նագլ իտիլմիշ տիր։ Պու գազա՝ օթօմօպիլին պիր աղաճա միւսատէմէ իթմէսինտէն իլէրի կէլմիշ տիր։

Ատանատան Սթամպուլ զաղէթասընա եազըլտըղընա կէօրէ, Ատանատա պիր Իթալիալը կէնճ գըզ Իսլամիյէթի գապուլ իթմիշ, վէ պու վագբա՝ մահէլլի Խրիսթիանլարընը, խուսուսա թէպասյը էճնէպիէյի թէլաշ վէ հէյեճանա տիւշիւրմիշ տիւր։ Գըզըն բէտէրինին թալէպի իւզէրինէ Ատլիէ նէզարէթինտէն թահգըգաթ իճրասը էմր օլունմըշ տրը։ Հիքիւմէթը մահէլլիյէ, կէնճ Իթալիալը գատըն իլէ զէվճինի չաղրրրպ, թահգըգաթը լազըմէնին իճրասը իշին մէրգուզլարը Իսթանպօլա կէօնտէրմէյէ գարար վէրմիշ տիր։ Պունլար, տէնիզ թարիգիյլէ վէ Իթալիալը գատընընը բէտէրի իսէ, Անատօլը տէմիր եօլը թարիգիյէ Տէրիսաատէթէ կէլէճէք տիրլէր։— Էն սոն տագըգատա ալընան խապէրէ կէօրէ, պու իշ մահէլլինտէ թէսվիյէ օլընմըշ, վէ Իսթանպօլա կէլմէքտէն վազ կէչիլմիշ տիր։

Մէրսինտէ պիր ֆապրիգատա չալըշան իքի Ինկիլիզ՝ պազը ամէլէյի եօլա գօյմալարընտան տոլայը տիւչարը ինթիգամ օլմըշլար տրը։ Ինկիլիթէրրա գօնսօլոսը բրօթէսթօ իթմիշ տիր։ Պու սէպէպլէ լիմանա պիր Ինկիլիզ սէֆինէսի կէլմէքլէ, էհալիտէ հէյէճան հասրլ օլմըշ տրը։ Վալիի սապրգ ճէմալ պէյին կիթմէսինտէն պէրու Ատանա վիլայէթինտէ ասայիշին մէմնունն օլընաճագ հալտէ օյմատըղը՝ Սթամպուլ զաղէթասընա եազըլմըշ տրը։

Հէմրահ զաղէթասընտա թահրիքեամիզ պիր մէգալէ տէրճ իտիլմէսինտէն տոլայը մէզքիւր զաղէթանընն միւտիրի մէսուլը Հիւսանի պէյ իլէ Իզմիտ միւթէսարրրքը սապրգը ճէմալ պէյ՝ տիվանը հարպ թարաֆընտան 15էր լիրա ճէզա Նագտի իթասընա վէ մահպէսիյէթէ մահքիւմ իտիլմիշլէր տիր։

Տարպէ զաղէթասը իխթիեարի թաթիլ իթմիշ, վէ եէրինէ Ալէմտար խմինտէ պիր զաղէթա նէշր օլընմաեա պաշլամըշ տրը։— Գոթօեանիս մէսէլէսի հագգընտա եազմըշ օլտըղը պիր մէգալէյէտէն տոլայը տիվանը հարպ թարաֆընտան թաթիլ իտիլէն Լէվանթ Հէրալա զաղէթասը սահիպինին՝ զաղէթասընը պիւսպիւթիւն գաբաթմաեա գարար վէրմիշ օլտըղը իշտիրմիշ տիր։ Շէհրիմիզ զաղէթալարը իշինտէ, «Լէվանթ Հէրալա»ըն, սէ նէլէրտէն պէրու ճիտտիյէթիյլէ գազանմըշ օլտըղը իթիպար վէ էհէմմիյէթ, մալիւմ օլտըղընտան, մէզքիւր գարար, էկէր տօղրու իսէ, թէէսսիւֆ իտէրիզ։

Մաքէտօնիա իխթիալ գօմիթէսինտէն օլուպ, միւէպպէտ քիւրէք ճէզասընա մահքիւմ իքէն, ճէկալարը նէֆիյէ թէպտիլ իլէ Իսթանպօլա կէթիրիլէն տօղթոր Անչէ Տօրէֆ իլէ Եօրկիէֆ՝ Իզմիր վէ Պրուսայա այրը այրը նէֆի իտիլմիշլէր տիր։

Կէլէճէք սէնէ Մէճլիսի ումումիճէ թաստիկ իտիլէճէք օլան եէնի թէմէթթիւ գանունը, Շեւրաի տէվլէթտէ միւզաքէրէյէ գօնմըշ տրը։ Տիկէր թարաֆտան Տէրիսաատէթ էճնէպի սէֆարէթլէրի իլէ ժէնսուպ օլտըգլարը հիւքիւմէթլէր արասընտա պու մէսէլէյէ տաիր թաաթիի էֆքեար օլունուեօր։

Եունան հիւքիւմէթինին՝ Գոնթօեանիս մէսէլէսի իշին Եվրոբա տէվլէթլէրինին թէվասսիւթիւնէ միւրաճաաթ իտէճէկի Վիէննատան եազըլրեօր։

Շէհրիմիզտէ պուլունան Հինտիսթանընն Պէնուբալի գրթասը հաքիմէսի բրէնսէս, ճումա իրթէսի կիւնիւ, սաաթ 4 պէ՞տտ, իքի մախտուսը Համիտ վէ Պահատուր խանլար իլէ պիրլիքտէ, Բէրաբալաս օթէլինտէն սէրայ արապալարընա բաքիպէն վէ բէֆագաթլարընտա պաշ թէշրիֆաթճը Բաղրպ վէ Բայիֆ պէյլէր օլտուղը հալտէ, Տօլմա-պաղչէ սէրայընա ազիմէթ իթմիշլէր տիր։ Միւշարիլէյհա՝ սէրայ էրքեանը թարաֆընտան իսթիգպալ օլունարագ, հուզուրը հազրէթը Բահրչահիյէ գապուլ օլունմըշ տրը։ Օ էնատտէ Ինկիլիթէրրա սէֆիրի զաթէն սէրայտա պուլունտըղընտան, բրէնսէսի Զաթը Շահանէյէ թագտիմ իյլէմիշ տիր։ Զաթը հազրէթը Շէհրիեարի՝ խայլի միւտտէթ ֆարսիճէ բրէնսէս իլէ ժիւլագաթ իյլէմիշ, պատէհու միւշարիլէյհայը Հարէմ տաիրէսընէ կէօթիւրիւպ, սուլթանլարա թագտիմ իթմիշ տիր։ Հարէմ տաիրէսինտէ բրէնսէսէ չայ իքրամ օլունմըշ վէ ինթիրամաթը լազըմէ իպրազ իտիլմիշ տիր։ Հարէմ տաիրէսինտէ թէրճէմանլըգ վազիֆէսինի՝ պաշ քեաթիպ Խալիտ Զիա պէյին քէրիմէսի իյֆա իթմիշ տիր։ Բրէնսէսին Հարէմ տաիրէսինտէ պուլունտըղը էսնատէ, մախտումլարընա՝ սէրայը Հիւմայունընը պազը տաիրէլէրի կէզտիրիլմիշ տիր։ Սաաթ 6 ըատտէլէրինտէ բրէնսէս, մախտումլարը վէ միհմանտարլարը իլէ պիրլիքտէ եէնէ սէրայ արապալարընա Բէրաբալաս օթէլինէ ավտէթ իթմիշլէր տիր։

Միւշարիլէյհա բրէնսէս՝ հարիգէտէկեան իշին քէնտի նամընա 3000, պէօյիւք օղլը նամընա 1500 վէ քիւչիւք օղլը նամընա 1000 լիրա իեանէ վէրմիշ տիր։

Բազար կիւնիւ, բրէնսէս, մայէթինտէ մախտումլարը, կէլինլէրի, միհմանտարլարը օլտըղը հալտէ, սէրայ արապալարընա բաքիպէն Թօբգաբու սէրայընա կիթմիշլէր, վէ Խըրգահ չէրիֆ մահէլլինի, Խազինէյի չէրիֆի վէ մահալը սահիրէյի զիեարէթ իթմիշլէր տիր։ Բրէնսէս իլէ մայէթինէ մէզքիւր սէրայտա պիր չայ զիեարէթի վէրիլմիշ տիր. Միւշարիլէյհա, պու ճումա կիւնիւ սէլամլըգ բէսմինտէ հազրը պուլունաճագ տրը։

Ճումա իրթէսի կիւնիւ սատրազամ բաշա՝ հուզուրը Շահանէյէ գապուլ պույրուլմըշ տրը։

Եէվմը մէզքիւրտէ Ինկիլիթէրա սէֆիրի՝ հուզուրը հազրէթը Բահչահիյէ չըգարագ, եէնի թայեին օլընան աթաչէ նավալը թագտիմ իյլէմիշ տիր։

Թիւրքիատա եաբըլաճագ եէնի տէմիր եօլ խաթթլարը հագգընտա Պուլկարիստան հիւքիւմէթի թարաֆընտան Պապը Ալիյէ պիր նօթա վէրիլտիկի հավատսի թէքզիպ օլունուեօր։

Նաֆիա նէզարէթի՝ 10 սէնէ միւատէթ էնասընտա եաբըլաճագ էն մուհիմ վէ էլզէմ ումաբը Նաֆիանընը բրօժէսինի հաղըրլամագտա տրը։ Պու բրօժէյէ՝ տէմիր եօլլար, չօսէյէր, քէօբրիւլէր, սուլամագ ամէլեաթը վէ սահիբէ տախիլ տիր։

Անատօլրատա իճրաի տէվր-ի թթմէքտէ օլան Ճավիտ վէ Նաճի պէյլէր էրզրումա վասլ օլարագ, իթթիրամաթը մախսուսէ իլէ գապուլ օլընմըշլար, վէ կիթտիքլէրի մահէլլէրտէ իթթիհատ վէ թէրագգը գըլիպլէրի թարաֆընտան քէնտի չէրէֆլէրինէ զիեաֆէթլէր վէրիլմիշ, վէ մէվգիյէ միւնասիպ նութգլար իրատ օլընմըշ տրը։ Միւշարիլէյհիւմա Ցլս. 25տէ արապա իլէ վէ Մուշ թարիգիյլէ Պիթլիսէ ազիմէթ իթմիշլէր տիր։

Հարիգզէտէկեան իշին իեանէ թօրլամագ իւզրէ Օսմանլը պանդասը տիրէքթօրը Մ. Ըէվուալըն թահթը բիեասէթինտէ թէշքիլ օլընան գոմիսիոն մարիֆէթիլէ բազար կիւնինէ գատար թօրլանան իեանէնին միգտարը 35,362 լիրաեա պալիղ օլմըշ, վէ պու լիսթանըն գաբանմասընտան սոնրա, թօրլանան իեանէնին միգտարը տա պէօյիւք պիր մէպլաղը պուլմըշ ը՝ բր։ Ֆրանսա բէյիսի ճիւմհուրընտան 20,000 ֆրանգ կէօնտէրիլմիշ տիր։ Ֆրանսանըն Տէրիսաատէթ սէֆիրի թարաֆընտան պու պապտէ Ֆրանսա խայրխահանընա միւրաճաաթ օլընմըշ օլտըղընտան, օրատան պիր խայլի իեանէ պէքլէնմէքտէ տիր։

Տախիլիէ նէզարէթինէ կէլէն պիր թէլէկրաֆա նազարէն, Մէքքէ էմիրի՝ օրտուկեանընը Իպհա չէհրինէ նագլ իթմիշ տիր։ Էմիրին օղլը Ապտուլլահ բայ՝ հալէա մուգավէմէթ իթմէքտէ օլան Պէտէվիէրի թաագիպ իթմէք իւզրէ բէք չօգ միւֆրիզէլէրլէ Իպհատան հարէքէթ իթմիշ տիր։

Անատօլու վալիլէրինէ մուհիմմ թէպէտիւլաթ վագը օլաճաղընը «Տարպէ» եազըեօր։

Պիր Մաճար չիրքէթի՝ Իսթանպօլտա միւհէրէգ օլան մահէլլէրին թէքրար ինչասը իշին հիւքիւմէթէ պաղը թէքլիֆաթտա պուլունմըշ տը։

Պահրիէ նազրը Մահմուտ բայա իքի հաֆթա տահա Լօնտրատա գալըպ, պատէհու Բարիզէ կէլէճէք տիր։

Հարպիէ նազրը՝ բազար իրթէսի կիւնիւ հուզուրը Շահանէյէ գապուլ պույրուլմըշ տը։

Էշխաս էօհտէսինտէ օլան պաղը արսալար իւզէրինէ ճէմաաթ նամընա խայրաթխանէլէր, մէքթէպ վէ քիլիսէ ինչասը իշին միւրաճաաթ իտիլմէքտէ տիր։ Հալպու քի էշխաս էօհտէսինտէքի պու կիպի արազիլէրին իւզէրինէ ճէմաաթ նամընա իպատէթխանէ, խայրաթխանէ ինչասը ճայիզ օլմատըղընտան, պունլարըն տօղրուտան տօղրուեա ճէմաաթ նամընա իֆրաղ վէ թէֆվիզի իլէ պինալարըն նէ պէօյիւքլիւքտէ ինչա իտիլէճէկինին պիլտիրիլմէսի վէ ինթիզալ մուամէլաթընըն ճէմաաթ նամընա իճրասը գարարլաշըրըլմըշ տը։

Տէրիսաատէթ Ամէրիգա սէֆարէթինէ թայինին օլընան Մ. Ըօգհիլ՝ բազար կիւնիւ Շարգ սիրաթ գաթարըյա չէհրիմիզէ վասըլ օլմըշ տը։ Թարաֆը հաղրէթը Բաթիշահէն թէշրիֆաթ միւտիրի Իսմայիլ Ճէնանի պէյ սէֆարէթխանէյէ կէօնտէրիլէրէք, պէեանը ըէսմը խօշամէտի իտիլմիշ տիր։ Սատարէթտէն վէ Խարիճիէ նէզարէթինտէն տախի մէմուրիյնը մախսուսէ կէօնտէրիլմիշ տիր։

Պէրաթ ճիվարընտա էհալիյի իսեանա թահրիգ իթմէք իւզրէ պաղը իխթիլալճըլարըն ասլաշմագտա օլտուգլարընը ինթիգամ զաղէթասը եազըեօր։ Պունլարըն իշինտէ թէգաիւտ իտիլմիշ օլան թապուր քեաթիպի էրկէրիլի Ապտիւլ Պագի էֆէնտիի պուլունմագտա տը։ Պունլարըն մագսէտի՝ Պէրաթ բէտիֆ ասաքիրինի իսեան իթարմէք տիր։ Բէօյլէրտէ Նամըգ Իմզասըյա թէվզի իտիլմիշ օլան պիր պէհանանամէ իլէ, իսեանա տէվամ իթմէլէրի քէօյիւլէրէ թավսիյէ օլունմըշ տը։

Եանիատան Ռումէլի զաղէթասընա եազըլտըղընա կէօրէ, պիր միւֆրիզէի ասքէրիէ իլէ 100 քիշիւիք պիր էշգընա չէթէսի միեանընտա պիր միւսատէմէ վուգու պուլմուշ տը։ Ասքէրէ սոնրատան գուվվէի իմատիյէ վիրուա իթմիշ տիր։

Գոնիա նամ վաքօր, բազար կիւնիւ, քիւհնէ մուհիմմաթը հարպիէյի համիլ օլարագ Պէյրութտան չէհրիմիզէ վասըլ օլմուշ տը։ Վաքօր, Սիրքէճի եագընընտա ատմիր ամիտրընտա, կէօմրիւք մէմուրլարը՝ վէհպի աղա նամընտա պիր եօլճու հագգընտա չիւպհէլէնէրէք, մէրգումընը պուլունտըղը զամարայը թէհարրի իլէ, 2400 մարիին խարթուճը պուլմուշլար վէ սահիպի իլէ էարթուճլարը տիվանը հարպա կէօնտէրմիշլէր տիր։

Էլէ կէչէմ, եէն մէշհուր բէյիսի էշգընա Զագրբճալը՝ Պանտրբա թարաֆլարընտա կէօրիլմիշ տիւր։ Պիր Ռումէլի զաղէթասընընը բիվաեէթինէ նէզարէն, Զագրբճալը՝ հիւքիւմէթին քէնտի ալէյհինտէ իճրա իթտիկի թաագիպաթը ինթիգամընը ալմագ մագսատիյլէ Իսթանպօլ ճիվարլարընա գատար կէլէճէք իմիշ։ Պիր գաչ կիւն էվվէլ էմնիյէթլի պիր քիմսէ վասըթասըյլա Պանտրբանընը պաղը միւթէպէրանընա թէհտիտ մէքթուպլարը կէօնտէրէրէք։ քիւլիյէթլի ագչէ թալէպ իթմիշ տիր։ Պու մէքթուպլարը ալանլարտան Մ. Սթէլիանու Եօրատամուտան 500, թիւճճարտան օլան Ինկիլթէրրա վիս-գոնսօլօսը Մ. Սուսմատան 500 վէ Օսմանլը պանդասընընը յիւպէ միւտիրի Մ. Սոկրատ Իքիատիստէն 200 լիրա իսթէնիլմիշ տիր։ Զագրբճալը՝ մէքթուպլարընընը իմզասընա «գահրաման» քէլիմէսինի իլավէ իթմիշ տիր։ Պու մէքթուպլարտա թայրին օլունան մէօհլէթ՝ կէչէն ճումաա իրթէսի կիւնիւ խիթամ պուլմուշ վէ բարալարընը՝ Պանտրբամատան 6 սաաթ ուզագտա Կիւնան նամ մահէլլէ պրագրլմասը իշար իտիլմիշ տիր։ Պանտրբամալըլար, պու վագրատան տօլայը թէլաշա միւշմիւշլէր տիր։ Մէզգիւր էշգընա չէթէսի ալէյհինտէ ասքէր կէօնտէրիլմիշ տիր։ —Պիր թիւրք զաղէթասը՝ պու Զագրբճալընընը եարմա պիր Զագրբճալը օլտուզընը զանն իտիեօր։

Բրօֆէսսէօր Ռիխթէրի տաղա գալտըրըմը օլան էշգընա չէթէսինին Եունան թօրրաղընա տախիլ օլտըղը՝ Եունան մէնպալէրինտէն կէլէն թէքզիպլէրէ բաղմէն թասարիֆ օլունուեօր։ «Օսմանիշէր Լօյա»ընը մալիւմաթընա նազարէն, Եունան հիւքիւմէթի, Պապը Ալինին թավսիյէսի իւզէրինէ մէզգիւր էշգընանընը տէրտէսթի վէ բրօֆէսսէօրիւն գուրթարըլմասը իշին թէտապիրը միւէսսիրէ վէ գաթիէ իթթիխազընը լազըմ կէլէնլէրէ էմր իթմիշ տիր։ Բրօֆէսսէօրիւն սըհհէթի պէրքէմալ օլուգ, հաեաթընա հիշ պիր թէէլլիք եօգ տը։ Ալմանիա սէֆարէթի պաշ թէրճէմանը՝ ճումաա իրթէսի կիւնիւ պու մէսէլէ հագգընտա տախիլիէ նազրը իլէ կէօրիւշմիշ տիւր։

Մանասթըրտան իշար օլընտըղընա կէօրէ, կէօրիճէ գասապասը ասաքիր թարաֆընան իշզալ իտիլմիշ վէ չարը գաբանմըշ տը։ Կէօրիճէտէ սիւնկիւ իլէ 4 Օսմանլը Պուլկար, թիւֆէնք վէ բէվոլվէր իլէ 1 Միւսլիման, վէ հէնուզ միլլի յէթի մէճհուլ 2 գատրն գաթլ օլընմըշ։ Վէ պու ճինայէթլէր իւզէրինէ, մահէլլը մէզքիւրտէ իտարէի էօրֆիէ իլան իտիլմիշ տիր։

«Բրօկրէ տը Սալօնիք»տէ օգունմըշ տը։ «Պուլկար հիւքիւմէթի՝ սիւքիւն ի չինտէ կէօրիւնէրէք, ֆագաթ պիր ուսուլ թէագիպ իտէրէք, Օսմանլը հուտուտը իւզէրինտէքի գարաղօլարը թագվիյէ իթմէքտէ տիր։ Տահա կէչէնտէ պու մագսէտլէ Ֆիլիպէտէն հուտուտա 4 թապուր ասքէր կէօնտէրիլմիշ տիր։ Հաթթա թէէմին իտիլտիկինէ նազարէն, Պուլկարլար՝ տավալը ասքէրի մէվգիլէրի պիլէ իշզալ վէ թագվիյէ իթմիշլէր վէ Օսմանլը զապթիէլէրինին բրօթէսթօլարընա պիլէ գուլագ ամամըշլար տը։ Սօֆիա հիւքիւմէթինին եէնի պիր բօլիթիգա հաղըրլամագտա օլտըղը, վէ վագթը միւնասիպինտէ պունը թագվիյէ իշին հուտուտտա նիւմայիշլէրէ դալգըշաճաղը անլաշըլըեօր։ Պուլկար հիւքիւմէթինին, պունտան պիր դաչ կիւն էվվէլ, թէտարիքեաթը ասքէրիյէ հագգընտաքի խապէրէրի թէքզիպ իթթիկի տիւշիւնիւլիւբսէ, ինտան քէնտի սինի հայրէթաէն ալամագ։»

Սօֆիատան տիւն կէճէ ալընան պիր թէլէկրաֆտա, Պուլկարիսթան հիւքիւմէթինին հուտուտը թահքիմ իթմէքտէ օլտուզընա տաիր Սէլանիքտէն վէրիլէն հաբարտա՝ սուրէթը գաթիէտէ թէքզիպ օլունմըշ տը։

Բազար կէճէսի սաաթ 1տէ Գատրքէօյիւնտէ եէլ-տէյիրմէնինտէ Գարագօլ սօգաղընտա թիւճճարտան Մահօրյայը սիկուրթալը խանէսինին իքինճի գաթընտան հարիգ զուհուր իտէրէք, իթթիսալինտէքի Ֆրանսըզ մէքթէպինէ սիրայէթլէ։ բիւզկեարը չիտտէթինտէն վէ սույուն ազըզընտան եաեըլմըշ վէ իւչ գօլա թագսիմ օլարագ, պէօյիւք պիր աբարթման վէ Գրզըլ-Թօբրագ իլէ Գատրքէօյիւ թէլէֆօնը եանմըշ տը։ Իւսկիւտար միւթէաբրբիք իլէ մէմուրիյէթ զապթա հարիգ մահէլլինէ կէլմիշլէր տիր։ Պիր թուլումպաճը պու հարիգտէ մէճբուհ օլմըշ տը։ Հարիգ. գաղէն լամպա բարլամասընտան վուգուա կէլմիշ տիր։ Պունունլա պէրապէր թահգրգաթ իճրա օլունուեօր։ —Իչպու հարիգտէ Ասօմբսիօնիսթ մայրապետլէրինին մէքթէպի իլէ տիկէր իքի Ֆրանսըզ մէքթէպի վէ պիր Գաթօլիք մատուռը միւհթէրէգ օլմըշ տը։ Բիվայէթ կէօրէ, պու եանկընտա քէպապճը Հասան նամընտա պիրինին թուլումպա սանտրըղընա սու եէրինէ կազ պօշալթըղը կէօրիւլէրէք թութուլարը վէ թահգրգաթընա պաշլանտըղը սէօյլէնիեօր խսէտէ, զապրթաճա նէթիճէի թահգրգաթա պէքլէնէրէք, պիր մալիւմաթ վէրիլմէմէքտէ տիր։

Զագրբճալը իլէ եինէ տէհշէթլի պիր միւսատէմէ վուգուա կէլտիկի հագգընտա Իզմիրտէ պիր չայեա զուհուր իթտիկինտէն, Ահէնկ զաղէթասը՝ մալիւմաթ ալմագ իչին վալիյէ միւրաճաաթ իթտիկինտէ, վալի թարաֆընտան աթիտէքի ճէվապ վէրիլմիշ տիր։ «Զագրբճալընընը ասքէր իլէ եախսատ ժանտարմա գօլլարըյլա միւսատէմէ իթտիկինէ տաիր չրգաբլան խապէր գաթիէն եալան տը։ Միւսատէմէ մէկէր քի էհալի իլէ օլմուշ օլա. չիւնքի թէագիպտէ նէ՝ ասքէր վար, նէ՝ ժանտարմա. ասքէրի եէմէնէ կէօնտէրմէք իչին ժանտարմալարը տա միւլհագաթ գօլէրասը իչին գալտըրտըլար։ Իսթանպօլտան վատ իտիլէն թապուր տա հէնուզ կէլմէտի։ Շուհալտէ պէն նէ՝ եաբաեմ։» — Նա՞սըլ. պունա տէյճէճէք վա՞ր մը։

Տիւն սապահ եէտիգուլէ ճիվարընտա հարիգ զուհուր իտիպ, 2 խանէ եանմըշ տը։

ԳՕԼԷՐԱ

Ցլս. 22էն 23է գատար չէհրիմիզտէ գօլէրատան 32 միւսապ օլուպ, պունլարտան 16 վէ էսկի միւսապլարտան 6 վէֆիեաթ օլմըշ տը։— Ցլս. 23տէն 24է գատար 20 ք չի միւսապ օլուպ. պունլարտան 9ը վէ էսկի միւսապլարպան 8ի վէֆիաթ իթմիշ տիր։ —Ցլս. 24տէն 25է գատար 30 միւսապ օլուպ. պունլարտան 24 վէ էսկի միւսապլարտան 3 վէֆիեաթ օլմըշ տը։ —Տիւն 25 միւսապ, վէ եէնի վէ էսկի միւսապլարտան 17 վէֆիեաթ վուգու պուլմուշ տը։

*** Շէհրիմիզտէ պու տէֆա գօլէրանըն թարիխի զուհուրի օլան Մայիստէն պէրի 384 միւսապ, 203 վէֆիեաթ օլմըշ տը։

*** Սոն 24 սաաթ զարֆընտա վիլաեաթտա գօլէրատան աթիտէքի վուգուաթ վէ վէֆիեաթ օլմըշ տը. Պրուսատա 3 վէֆաթ, Էօյիւպուրլըտա 1 միւսապ, 4 վէֆաթ, Զարբգ-սէրայտա 1 միւսապ, 9 վէֆաթ, Նաղիլլիտէ 14 միւսապ, 4 վէֆաթ, Սունկուրլըտա 6 միւսապ, Սիլիվրիտէ 2 միւսապ։

*** Ցլս. 23տէն 25է գատար Պրուսա վիլայէթինտէ գօլէրատան 50 վուգուաթ, 31 վէֆիեաթ օլմըշ տը։ Այնի միւտտէթ զարֆընտա Իզմիրտէ վէ ճիվարընտա 103 վուգուաթ, 33 վէֆիեաթ, Գարասուտա 25 վուգուաթ, 11 վէֆիեաթ, Էնգարէտէ 46 վուգուաթ. վէ 48 վէֆիեաթ օլմըշ տը։

*** Ցլս. 31տէն օգաստ 6եա գատար, եանի պիր հաֆթա իչինտէ չէհրիմիզտէ միւթթէլիֆ խասթալըգլարատան 411 քիշի էօլմիւշ, պունդն 33իս վէրէմ վէ 94իս գօլէրատան իլէրի կէլմիշ տիր։

*** Թրիէսթէ, 6 Օգս.—Ավսթրիա Լոյդ գումբանիասընդն Տալմացիա վէ Արնավուտլըգ սէֆէրինի իճրա իտէն Ատլասպէրկ վապորընտա. Տրաճ աչ գարընտա եօլճուլարտան պիրի գօլէրա ալեամէթլէրի իզհար իտէրէք վէֆաթ իթմիշ տիր։ Ճէսէտի ատնիզէ ամբլմըշ տը։։ Պիլ ճիւմլէ թէտապիրը իհթիեաթիյէ իթթիխազ օլընմըշ տը։ Տիկկը եօլճըլարլա վապոր թայֆասընընը սրհհէթի էյի տիր։

*** Սըհհիէ նէզարէթինին գարարլարը. Իսթանպօլտա գօլէրանընը տէվամընա մէպնի, Ռումէլի վիլայէթլէրինէ սիրայէթինի մէն իթմէք իչին, մէճլիսի սրհհիյէճէ աթիտէքի թէտպիրլէր գարարլաշըրըլմըշ տը.

1. Էտիրնէ վէ Սէլանիք չըմէնտրֆէր խաթթլարըյլա մէսքիւր վիլայէթլէրէ վէ եախսատ մէմալիքը Օսմանիէնին սաիր մահէլլէրինէ կիտէճէք օլան եօլճըլար, 24 սաաթ Զաթալճատա մուայէնէի թրպպիկյէ վէ ճիտտի թէպիրաթա թապի օլաճաղլար տը։

2. Սիրքէճ տէն Էվրօբաեա կիթմէք իւզրէ չըմէնտրֆէրլէ հարէքէթ իտէճէք օլան եօլճըլար՝ հիչ պիր Օսմանլը չէհրինտէ իխթիլաթ իթմէմէք չարթըյլա Զաթալճատա տուրմաեաճաղլար տը. ֆագաթ Սէլանիք խաթթըյլա Էվրօբաեա կիթմէք իսթէեէն եօլճըլար՝ տիկէր եօլճըլար կիպի Զաթալճատա մուայէնէի թրպպիյէ վէ թէպիրաթա թապի օլաճագ տը։

3. Տօղրուտան տօղրու Էվրօբաեա կիթմէք իւզրէ թրէնէրէ պինէն վէ Զաթալճատա թէպիրաթա թապի օլմագ իսմէթլէեէն եօլճըլարը՝ եօլտա Օսմանլը թօբրաղընտա ուզրաեաճաղլարը մահէլլէրտէ խալզ իլէ իխթիլաթլարընա մէյտան վէրմէմէք իչին, հէր թրէնէ Իսթանպօլտան Էտիրնէ վիլայէթի հուտուտընա գաատ պիրէր զապթ մէմուրը գօնուլաճագ, վէ պու մէմուրլար՝ Էտիրնէ վիլայէթի հուտուտընա մուվասլէթինտէ պու վազիֆէյի՝ վիլայէթը մէղքիւրէէն կէօնտէրիլէն զապրթա մէմուրլարընա թէվտի իտէճէքլէր տիր։

Մէղքիւր գարարլար՝ պա թէլէկրաֆ իճապ իտէնլէրէ թէպլիղ օլընմըշ, վէ զապթաեա միւթէալլիգ ճիհէթի՝ Իսթանպօլ բօլիս միւտիրի ումումիլիկինէ իշար գէլընմըշ տը։

*** Ցլս. 20տէն իթթիպարէն Անթիվարի իլէ Վօլէթրինտէն չըգաճագլարընընը՝ թապիպ պուլընան իլք մէրքէզը սրհհիյէյի Օսմանիէյէ մուայէնէի թրպպիէյէ թապի թութուլմալարը՝ Սըհհիէ մէճլիսինէ գարարլաշըրըլմըշ տը։

*** Սամսօնտան կէլէնլէրէ գարյը մէվզու օլան գարանթինա լազվ իտիլմիշ տիր։

ԴՈՒԼԱԹՍ ՊՕՐՍԱՍԸ

26 Յուլիս 1911

	Ղ.	Բ
Թէվֆիգ իտիլմիշ էսհ. ուս.	102	04
Ռումէլի չըմէնտրֆէրի ֆր.	213	75—
Օսմ. Սիկրթ. չիրքէթի Լ.Օ.	4	6
Տէրիս. Թրամվայ գուբ.	23	45
» » Թահվ. ֆր.	00	
Բէյմ	15	10
Տէրիսաատէթ Բլեթըմ	446	
Տէրգօղ	359	
Անատօլը չըմէնտրֆէրի գուբ.	15	80
» » Թահ.	514	
Բրէսի Յոհանիէ Էմիրսիէն Ա.	242	
» » » Բ.	284	50

ԱԳՋԷՆԷՐԻՆ ՅԻԵԱԹ

Օսմ. լիրասը 100 ղ.տան	Ղ.	Բ.
Պէեազ մէճիտիյէ ֆարգը	107	15
Մէթալիք	103	
Բօլ	93	
Ֆրանսըզ ալթունը	87	6
Ինկիլիզ լիրասը	109	36
Գըրմիս	50	
Ռուպլի քեաղըտ	86	

ԻՏԱԼԷԱՆ ԽԱՆԷ
Պէյօղլուեցա Թագսիմ ճաատէսիցէ Ն. 65

Սահիպի իմթիեազ վէ
Միւտիրը մէսուլը զազէթա
ՅՈՎՀ. ԹՕԼԱՑԵԱՆ